

de ellers vilde kunne, fordi det vælger deres Gyne til at kunne gjøre det. Den høitærede Kirke- og Undervisningsminister udtalte sig idag med meget stærke Ord om de sørgelige Følger, som kom af, at Børn paa visse Steder i Landet, navnlig i Syllands Hebeegne, om Sommeren bleve sendte ud for at vogte Dvæg, de sørgelige Følger, baade for Samsfundet og for dem selv i deres Fremtid, idet det særlig fulde befrygtes, at de vilde forøge den elendige Klasse, som man kalder Proletariatet, hvis ulykkelige Tilværelse er noksom bekjendt fra andre Lande. Den høitagtede Minister har ved en anden Leilighed omtalt det samme Forhold i endnu stærkere Ord, idet han har sagt, at det var at offre Børnene til Moloch. Det kan man ganske vist ikke sige, saa ubetinget; man maatte først godtgjøre, at det i alle Maader var i gode Magters Haand, at Børnene bleve givne, naar man fik dem tvungne ind paa Skolebænkene, og man maatte saa ogsaa have et bedre Deviis end det, Erfaringen virkelig giver, for at de, som ikke have havt, hvad man kalder den Puffe, at deeltage i den Skoleundervisning, som Tvangsskolen tilbyder, ikke kunne blive nyttige og gode Borgere i Samsfundet. Jeg har idetmindste ikke sjældent i mit Liv truffet paa Folk, som ikke have havt nogen som helst Skolegang, som ikke engang have kunnet læse eller skrive, men som dog i Virkeligheden have været baade nyttige og, jeg tør godt sige, forstandige og ophøjede Borgere og været bedre Mennesker, ikke at tale om bedre Christne, end mangfoldige af dem, som have været pidskede til at sidde flere Aar paa lavere og høiere Skolebænke. Jeg skal ikke forlænge denne Forhandling, men kun endnu sige: Det er vist ganske rigtigt, hvad der er blevet sagt, at de Fattige er det Samsfundets Pligt at sørge for, men saa maa Samsfundet ogsaa, tror jeg, gjøre det paa en ganske anden Maade, end det hidtil har gjort det. Vil man virkelig sørge for de Fattige, maa man sætte dem istand til at nyde Gavn af Skoleundervisningen, og det gjør man ikke blot ved at mulctere for Skoleforsømmelser. Det er ogsaa ganske rigtigt, at der kan være flette Forældre, for hvis Børn det er Samsfundets Pligt at sørge, men saa

maa Samsfundet tage sig ganske anderledes af disse Børn, end det hidtil er skeet ved de her omtalte Tvangsbiler; idetmindste har jeg ikke seet saa lidt af, at man har tvunget saadanne Børn til Skole og Confirmation, og saa Hjemmet igjen strax har udslettet, hvad der var blevet indplantet, hvis der ellers var indplantet dem noget Godt. Det nytter imidlertid ikke at føre denne Forhandling videre; vi have nu hørt den høitagtede Kirke- og Undervisningsministers Mening om dette Forhold, og vi have faaet den lille Trøst, at han ikke vil holde paa Tvangen i dens nuværende Udstrækning, men at vi kunne vente lidt Formildelse dert. Særligt er der en saa stor Grundforskjel i vor Betragtning af denne Sag, at det ikke nytter at strides derom, idet Nogle vente Alt af Tvangen, medens vi Andre kun vente Belsignelse af Friheden, og der er derfor ikke Andet at gjøre end at lade Enhver virke for sin Betragtning i Livet, og saa lade Fremtiden vise, hvem der har Ret.

N. Jensen: Det er ikke saaledes, som den ærede sidste Taler sagde, at de, der til Exempel dele min Opfattelse, vente Alt af Tvangen. Det gjøre vi ikke, og derfor fordrer jeg for mit Vedkommende fremsfor Alt et forandret og bedre Skolevæsen — samt mange andre Forandringer. Vi ansee Tvangen for nødvendig, og vi vente ikke, som det ærede Medlem ubetinget gjør, Alt af Friheden. — Det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) undrede sig over, at jeg, som dog ellers undertiden viser Tro paa Frihedens Magt, kunde tale i denne Sag, som jeg har gjort; men jeg skal tillade mig at oplyse, at de, der kjende Noget til Forholdene i Ulandet, ville vide, at der ikke findes noget Land med en virkelig og alvorlig Virksomhed for folkelig Udvikling, hvor man ikke strengt holder paa Skoletvang som den første Betingelse for et sundt, folkeligt Liv. Naar det ærede Medlem siger: Vi have nu prøvet Tvang, lad os nu prøve Frihed, saa svarer jeg: Vi have prøvet Tvangen under et meget uheldigt ordnet Skolevæsen, men lad os nu prøve den under et velordnet og forstandigt bestyret Skolevæsen; da skulle vi see andre